C/2025/639

2025 2 10

TARYBOS REKOMENDACIJA

2025 m. sausio 21 d.

kuria pritariama Kipro nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui

(C/2025/639)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

(1) 2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros ([1]) kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo ([2]) ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų ([3]). Šia sistema siekiama skatinti patikimus ir tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį augimą bei atsparumą įgyvendinant reformas bei pasitelkiant investicijas ir užkirsti kelią perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Be to, ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas didesnis dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingesniam bei nuoseklesniam taisyklių laikymosi užtikrinimui;

(2) naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Šiais planais siekiama dviejų tikslų: i) užtikrinti, kad, *inter alia*, iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio, ir kad valdžios sektoriaus deficitas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turi būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų ([4]) plano, kuriuo veiksmingai nustatomas biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros institucijos kadencijos trukmės). Be to, plane turi būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste, visų pirma konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra (MDP)), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, t. y. valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(3) pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

(4) remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas, ir, kai taikytina, pritaria reformų ir investicijų įsipareigojimams, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas;

PASTABOS DĖL KIPRO NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

(5) 2024 m. spalio 15 d. Kipras Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija, atsižvelgiant į Kipro nurodytas priežastis. 2024 m. lapkričio 15 d. Kipras pateikė papildymą, kuriame peržiūrėtas grynųjų išlaidų augimo planas, kad būtų atsižvelgta į naujesnius duomenis. Ši peržiūra buvo būtina turint omenyje pokyčius, susijusius su reikšmingo sandorio statistiniu registravimu, kuris tapo įmanomas po plano pateikimo ir turėjo didelį poveikį 2023 m. išlaidų lygiui, o vėliau – numatomam išlaidų augimo tempui ir lygiui 2024 m. bei 2025–2028 m. koregavimo laikotarpiu;

Procesas iki plano pateikimo

(6) siekdama suteikti struktūrą dialogui, po kurio pateikiami nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, 2024 m. birželio 21 d. Komisija Kiprui pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją ([5]). 2024 m. spalio 15 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė ([6]). Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 7 ir 8 straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Kipro orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis, kuriomis grindžiamos 2024 m. birželio mėn. perduotos išankstinės gairės, ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 4,9 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.);

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Kiprui pateikta orientacinė trajektorija

	2025	2026	2027	2028	Vidurkis 2025–2028
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	5,9	5,0	4,5	4,3	4,9

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai.

(7) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. liepos– rugsėjo mėn. vyko Kipro ir Komisijos techninis dialogas. Dialogo metu daugiausia dėmesio buvo skiriama Kipro numatytam grynųjų išlaidų planui ir jį pagrindžiančioms makroekonominėms prielaidoms, visų pirma susijusioms su potencialia gamybos apimtimi ir gamybos apimties atotrūkiu. Be to, per techninį dialogą buvo analizuojamas numatomas reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius per Europos semestrą nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimas;

([5]) Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas su koregavimo laikotarpio pratęsimu ir be jo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Europos Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Europos Komisijos 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Europos Komisijos ir Tarybos 2024 m. ataskaitą dėl senėjimo (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/20a00b2c-4847-446b-a103-192958a1e11a_en?filename=Commission_prior_guidance-cyprus_en.pdf.

(8) remiantis Kipro plane pateikta informacija, Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalyje numatytas konsultacijų su atitinkamais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant socialinius partnerius) procesas prieš pateikiant planą nebuvo vykdomas, laikantis Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnio 1 dalies c punkte numatytų pereinamojo laikotarpio nuostatų. Pagal planą, rengiant Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą jau konsultuotasi su socialiniais partneriais ir pilietine visuomene dėl pagrindinių reformų ir investicijų;

(9) vykstant 2025 m. biudžeto sudarymo procesui, Kipro fiskalinė taryba pateikė nuomonę dėl makroekonominės prognozės ir makroekonominių prielaidų, kuriomis grindžiamas 2025 m. biudžeto projektas ir 2025–2027 m. vidutinės trukmės biudžeto sistema. Taryba mano, kad prielaidos yra patikimos, o grynųjų pirminių išlaidų augimas atitinka Kipro įsipareigojimus pagal naująją ES ekonomikos valdymo sistemą;

Kiti susiję procesai

(10) 2024 m. spalio 15 d. Kipras pateikė 2025 m. biudžeto plano projektą. 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė nuomonę dėl šio biudžeto plano projekto ([7]);

(11) 2024 m. birželio 19 d. Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Kipras tebėra pažeidžiamas dėl privačiojo sektoriaus, valdžios sektoriaus ir išorės skolos; šis pažeidžiamumas apskritai sumažėjo, bet išlieka aktualus, o didelis einamosios sąskaitos deficitas dar labiau padidėjo;

(12) 2024 m. spalio 21 d. Taryba Kiprui Europos semestro kontekste pateikė įvairių konkrečiai jam skirtų rekomendacijų ([8]);

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

(13) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Kontekstas: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

(14) ekonominė veikla Kipre 2023 m. išaugo 2,6 % dėl vidaus paklausos, visų pirma privataus vartojimo, kurį skatino atsigaunantis realusis darbo užmokestis. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad dėl investicijų ir didelio eksporto (visų pirma dėl turizmo) IRT bei laivybos paslaugų sektoriuose 2024 m. ekonomika augs 3,6 %. Namų ūkių išlaidos taip pat turėtų prisidėti prie augimo, nors ir lėčiau. Numatoma, kad dėl panašių veiksnių 2025 m. ir 2026 m. realiojo BVP augimas išliks dinamiškas – atitinkamai 2,8 % ir 2,5 %. Taip pat numatoma, kad potencialiojo BVP augimas per tuos pačius metus išliks tvirtas dėl kapitalo imlumo didinimo ir palankios darbo rinkos dinamikos. 2023 m. nedarbo lygis buvo 5,9 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sumažės iki 4,9 %, 2025 m. – iki 4,7 % ir 2026 m. – iki 4,5 %. Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatoriaus augimas) šiek tiek sumažės – nuo 3,8 % 2023 m. iki 3,5 % 2024 m. – ir 2025 m. pasieks 2,3 %, o 2026 m. – 2,2 %;

(15) kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Kipro valdžios sektoriaus perteklius sudarė 2,0 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 3,5 % BVP 2024 m. ir sumažėti iki 2,7 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, išlikti 2,7 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozė apima Kipro 2025 m. biudžeto projektą, kurį vyriausybė priėmė 2024 m. spalio mėn. ir dėl kurio nacionalinis parlamentas turėtų balsuoti 2024 m. gruodžio mėn. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 73,6 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje sumažės iki 66,4 % BVP. Numatoma, kad jis sumažės iki 61,4 % BVP 2025 m. pabaigoje ir iki 56,7 % 2026 m. pabaigoje. Komisijos fiskalinėje prognozėje neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai tiksliomis konkrečiomis politikos priemonėmis;

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

(16) Kipro nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas;

(17) plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį;

([7]) Komisijos nuomonė dėl Kipro biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024) 9050 final.
([8]) 2024 m. spalio 21 d. Tarybos rekomendacija dėl Kipro ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos.

(18) plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 5,2 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) yra didesnis už 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotoje orientacinėje trajektorijoje nurodytą vidutinį grynųjų išlaidų augimą. Plane daroma prielaida, kad potencialiojo BVP augimas laipsniškai sumažės nuo 3,9 % 2024 m. iki 3,1 % iki 2028 m. Be to, plane numatoma, kad 2024 m. BVP defliatoriaus augimo tempas išliks didelis, daugiausia dėl prognozuojamo didelio valdžios sektoriaus defliatoriaus, kuris atspindi numatomą visišką automatinio indeksavimo mechanizmo įgyvendinimą. Vėlesniais metais BVP defliatorius turėtų palaipsniui priartėti prie 2 %;

2 lentelė. Kipro plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	2,7	6,0	5,0	5,4	4,3	5,2
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, nuo 2023 bazinių metų, %)	2,7	8,9	14,3	20,5	25,7	nėra
Potencialiojo BVP augimas (%)	3,9	3,6	3,3	3,3	3,1	3,3
Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	3,8	2,4	2,0	2,0	2,0	2,1

Šaltinis: Kipro vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

(19) jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą laipsniškai sumažėtų nuo 66 % 2024 m. iki 47,4 % BVP koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.), kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Prognozuojama, kad koregavimo laikotarpiu iki 2028 m. skolos santykis sumažės beveik 19 procentinių punktų BVP. Prognozuojama, kad po koregavimo vidutinės trukmės laikotarpiu (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis pagal planą toliau mažės ir pasieks 27,9 % BVP iki 2038 m. ([9])

3 lentelė. Kipro plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	77,4	68,9	64,2	58,8	53,3	47,4	27,9
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	3,3	3,9	2,7	2,6	2,1	2,1	0,8

Šaltinis: Kipro vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Taigi, pagal planą ir jo priedą valdžios sektoriaus bendroji skola iki 2026 m. pabaigos taptų mažesnė už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Tai yra tikėtina remiantis plano prielaidomis, o pagal visus Europos Komisijos skolos tvarumo analizės deterministinius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad skola iki

([9]) Planas buvo pateiktas 2024 m. spalio 15 d., tačiau jo papildyme atsižvelgiama į 360 mln. EUR valstybės išmokos naujajai valstybės tarnautojų pensijų sistemai, statistinio vertinimo pakeitimą, kuris buvo paskelbtas 2024 m. spalio 22 d., nes jis turėjo didelį poveikį grynųjų išlaidų augimui.

2038 m. bus mažesnė nei 60 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio a punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

(20) remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, valdžios sektoriaus perteklius sudarytų 2,7 % BVP 2025 m., 2,6 % BVP 2026 m. ir 2,1 % BVP 2027 m. ir 2028 m. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, per dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje;

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

(21) jeigu plano prielaidos ir įsipareigojimai pasitvirtintų, struktūrinis deficitas per visą koregavimo laikotarpį išliktų mažesnis nei 1,5 % BVP. Taigi, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 1 dalyje nurodytos bendros atsparumo maržos ir toliau bus laikomasi, todėl Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnio 2 dalyje nurodyto struktūrinio pirminio balanso papildomo pagerėjimo nereikalaujama;

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

(22) remiantis Reglamento (ES) 2024/1263 7 straipsniu, kadangi valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą bus 60–90 % BVP 2024 m. ir 2025 m., skolos santykis turi vidutiniškai mažėti bent 0,5 procentinio punkto per metus, kol bus mažesnis nei 60 %. Šis vidutinis sumažėjimas apskaičiuotas 2024–2026 m. laikotarpiu ir sudaro 5,1 procentinio punkto (žr. 3 lentelę). Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos tvarumo apsaugos priemone;

Makroekonominės plano prielaidos

(23) planas grindžiamas prielaidomis, kurios skiriasi nuo 2024 m. birželio 21 d. Kiprui perduotų Komisijos prielaidų. Visų pirma plane naudojamos skirtingos prielaidos dėl šešių kintamųjų, t. y., struktūrinio pirminio balanso pradinės būklės 2024 m., pajamų elastingumo ir BVP santykio bei augimo prielaidų (dėl realiojo ir potencialaus augimo, taip pat gamybos apimties atotrūkio panaikinimo). Toliau pateikiamas tų prielaidų skirtumų vertinimas. Prielaidų skirtumai, turintys didžiausią poveikį vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, išvardyti toliau kartu su kiekvienos atskirai vertinamos prielaidos įvertinimu.

— Pradinė būklė yra palankesnė, nes plane nurodytas 2024 m. struktūrinis pirminis balansas yra gerokai didesnis nei pagal Komisijos prielaidas. Plane naudojami naujesni duomenys ir numatoma, kad 2024 m. struktūrinis pirminis perteklius sudarys 4,2 % BVP, palyginti su išankstinėse gairėse numatytu 3,5 % BVP pertekliumi. Taip yra dėl gerokai didesnių, nei tikėtasi, mokestinių pajamų, pagrįstų galutiniais duomenimis. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

— Plane numatomas kitoks pajamų elastingumo ir BVP santykis, palyginti su Komisijos prielaida dėl vieneto struktūrinio pajamų elastingumo santykio su potencialiuoju BVP. Plane numatytos mažesnės pajamos, išreikštos BVP procentine dalimi, grindžiamos atsargesne prielaida, kad pajamų augimas atitinka kainų ir pajamų pokyčius. Plane taip pat daroma prielaida, kad nebus gauta jokių papildomų pajamų iš susikaupusių mokestinių bylų sprendimo ir galimo mokesčių administravimo pagerinimo. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta. Tai prisideda prie mažesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis.

— Plane daroma prielaida, kad realiojo BVP augimas sumažės nuo numatomų 3,7 % 2024 m. iki 3,1 % 2025 m., o paskui vėl paspartės ir 2027 m. pasieks aukščiausią tašką – 3,3 %. Komisijos išankstinėse gairėse numatomas mažesnis augimas – nuo 2,8 % 2024 m. iki 3,0 % aukščiausio lygio 2025 m., o paskui jis turėtų palaipsniui mažėti iki 1,5 % 2027 m. Apskritai plane numatytas realiojo BVP augimo pobūdis koregavimo laikotarpiu yra palankesnis nei Komisijos prielaida. Jose taip pat numatomas nepastovesnis augimo pobūdis. Plane daroma

prielaida, kad pasibaigus koregavimo laikotarpiui jis bus panašus į nurodytą išankstinėse Komisijos gairėse. Plane daroma prielaida, kad potencialiojo BVP augimas per visą koregavimo laikotarpį išliks didesnis nei 3 %, t. y. didesnis už Komisijos išankstinėse gairėse numatytą vidutinį maždaug 2 % potencialų augimą. Be to, planas neatitinka prielaidos dėl potencialaus augimo plano, pagal kurį gamybos apimties atotrūkis būtų panaikintas iki 2028 m., o tai nedera su skolos tvarumo analizės sistema.

Likę prielaidų skirtumai nedaro didelio poveikio vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, palyginti su Komisijos prielaidomis. Apskritai dėl visų kartu vertinamų prielaidų skirtumų vidutinis grynųjų išlaidų augimas galėtų būti didesnis nei orientacinėje trajektorijoje, nors tai neturėtų poveikio plano atitikčiai Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimui. Tačiau Kipras pasirinko išlaidų planą, atitinkantį 2024 m. birželio 21 d. Europos Komisijos pateiktą orientacinę trajektoriją, pakoreguotą atsižvelgiant tik į reikšmingo sandorio (valstybės įmokos į naują valstybės tarnautojų pensijų sistemą) statistinio vertinimo pakeitimo poveikį. Tai lėmė vidutinį grynųjų išlaidų augimą, kuris dėl naujos 2024 m. pradinės būklės yra maždaug 0,3 procentinio punkto didesnis už Komisijos orientacinę trajektoriją. Ateityje vertindama, ar laikomasi rekomendacijos, Komisija atsižvelgs į pirmiau pateiktą plano prielaidų vertinimą;

Fiskalinė plano strategija

(24) remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus daugiausia vykdomi taikant esamą politiką. Plane atsižvelgiama į tokių priimtų pajamų ir išlaidų priemonių kaip 2024 m. patvirtintas viešojo sektoriaus darbo užmokesčio didinimas, pažeidžiamų namų ūkių būsto poreikių rėmimo priemonės, laipsniškas sumažintų mokesčių tarifų panaikinimas ir gyventojų pajamų mokesčio laiptelių neindeksavimas, poveikį. Plane nenumatyta jokių papildomų pajamų iš susikaupusių mokestinių bylų, kurios ir toliau gali teigiamai prisidėti prie pajamų augimo, atsižvelgiant į pastarųjų metų pokyčius. Plane pabrėžiama, kad nustatyti tikslai bus pasiekti nereikalaujant papildomų biudžeto priemonių. 2025 m. biudžeto plano projekte ši pozicija dar kartą patvirtinama ir patvirtinama, kad 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas bus įvykdytas be papildomų biudžeto priemonių ([10]);

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

(25) plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius per Europos semestrą, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose (įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra) nustatytus iššūkius, ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Į planą įtraukta apie 50 reformų ir investicijų, kuriomis siekiama bendrų ES prioritetų; iš jų 26 yra finansiškai remiamos pagal EGADP, o 24 – iš sanglaudos politikos fondų;

(26) kalbant apie bendrą sąžiningos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 išdėstytus klimato srities tikslus, į planą įtrauktos nacionalinėmis ir ES fondų lėšomis finansuojamos reformos ir investicijos. Dauguma plane nurodytų žaliosios pertvarkos priemonių taip pat įtrauktos į Kipro nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Siekiant atsižvelgti į 2024 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su prisitaikymo prie klimato kaitos stiprinimu, į planą įtraukta reforma, kuria peržiūrima ir atnaujinama Kipro nacionalinė prisitaikymo prie klimato kaitos strategija. Siekiant atsižvelgti į 2023 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimo spartinimu ir energetikos infrastruktūros bei tinklų gerinimu, plane numatyta elektros energijos tinklo skaitmenizacija, kad būtų padidinta tolesnė atsinaujinančiųjų išteklių energijos skverbtis (Sanglaudos politikos fondai), ir jungtis „Great Sea Interconnector“ (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą). Siekiant atsižvelgti į 2023 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su energijos vartojimo efektyvumu, į planą įtrauktos investicijos, kuriomis siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumą mokyklose (sanglaudos politikos fondai) ir skatinti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir individualias energijos vartojimo efektyvumo priemones būstuose (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą). Siekiant atsižvelgti į 2023 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su perėjimu prie tvaraus transporto, į planą įtraukta parama elektrinių transporto priemonių įsigijimui (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) ir infrastruktūros projektai, susiję su darnaus judumo mieste planais (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sanglaudos politikos fondus). Siekiant įgyvendinti 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su vandens ir atliekų tvarkymo gerinimu, į planą įtraukta nacionalinė rūšiuojamojo komunalinių atliekų surinkimo sistema (sanglaudos politikos fondai) ir nacionalinis žiedinės ekonomikos veiksmų planas (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sanglaudos politikos fondus). Siekiant įgyvendinti 2019 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su palankesnių sąlygų skaitmeninių įgūdžių stiprinimui sudarymu, į planą įtrauktas E. įgūdžių veiksmų planas (įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir

([10]) Žr. Komisijos nuomonę dėl Kipro biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024) 9050 final.

atsparumo didinimo planą). Siekiant atsižvelgti į 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su viešojo sektoriaus skaitmenizacija, į planą įtraukta viešųjų paslaugų skaitmenizacija (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sanglaudos politikos fondus) ir elektroninės tapatybės įvedimas. Siekiant įgyvendinti 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su mokslinių tyrimų ir inovacijų gerinimu, į planą įtrauktas Kipro nuosavo kapitalo fondo (įtraukto į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) veikimas, dėl kurio padidėja alternatyvių finansavimo šaltinių prieinamumas, visų pirma novatoriškoms įmonėms ir startuoliams;

(27) kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, į planą įtrauktos kelios nacionalinėmis ir ES fondų lėšomis finansuojamos reformos ir investicijos. Siekiant atsižvelgti į 2024 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su valstybei priklausančių subjektų valdymo gerinimu pagal tarptautinius standartus, į planą įtrauktas veiksmų planas, kuriame išdėstyti keturi veiksmų ramsčiai. Siekiant įgyvendinti 2019 m. ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su verslo aplinkos gerinimu ir galimybėmis gauti finansavimą, į planą įtrauktas strateginių plėtros projektų procedūrų supaprastinimas (įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), Nacionalinės skatinimo agentūros įsteigimas (įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) ir Kipro nuosavo kapitalo fondo (įtraukto į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) veikimas. Siekiant atsižvelgti į 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su mokesčių sistemos veiksmingumo, efektyvumo ir sąžiningumo didinimu, į planą įtrauktos reformos, susijusios su agresyviu mokesčių planavimu (įtrauktos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą). Siekiant atsižvelgti į 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su brandžių viešųjų investicinių projektų sutelkimu laikotarpio pradžioje, į planą įtraukti infrastruktūros projektai, susiję su tvariu judumu mieste, vandens valymo įrenginių atnaujinimu ir pažangiosios apskaitos infrastruktūros įrengimu ir eksploatavimu (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą). Siekiant atsižvelgti į 2024 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su švietimo, profesinio rengimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymosi stiprinimu, į planą įtraukta nauja švietimo darbo ir pedagogų vertinimo sistema (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), vidurinio techninio ir bendrojo švietimo programos reforma (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), techninio profesinio rengimo ir mokymo plėtojimo veiksmai (sanglaudos politikos fondai), Valstybinės užimtumo tarnybos paslaugų skaitmenizacija ir veiksmingumo didinimas (įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), 2021–2027 m. Kipro mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimas ir individualių mokymosi sąskaitų kūrimas (sanglaudos politikos fondai). Siekiant įgyvendinti 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su lanksčių darbo sąlygų skatinimu, į planą taip pat įtrauktos įvairios programos (sanglaudos politikos fondai). Siekiant įgyvendinti 2019 m. ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su prieinamu ikimokykliniu ugdymu bei priežiūra ir tinkamu pajamų pakeitimu bei galimybe visiems naudotis socialine apsauga, į planą įtrauktos tokios priemonės kaip ikimokyklinio ugdymo reforma, mokyklų ir socialinės įtraukties veiksmai (DRA.S.E.+) ir vaikų, elgesio sutrikimų turinčių paauglių, neįgaliųjų ir ilgalaikės priežiūros poreikių turinčių asmenų namų struktūrų sukūrimas (įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sanglaudos politikos fondus) ir minimalios garantuotos pajamos (sanglaudos politikos fondai). Siekiant įgyvendinti 2020 m. šaliai skirtą rekomendaciją, susijusią su sveikatos priežiūros sistemos atsparumo ir pajėgumo didinimu, į planą įtrauktos investicijos į ligoninių plėtrą, modernizavimą ar statybą (įtrauktos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą);

(28) kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama modernizuoti ir plėsti tinklą ir kaupimą, kad būtų galima prisitaikyti prie didėjančios atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies, mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, plėsti ir sparčiau diegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Siekiant plėtoti energetikos jungtis su kaimyninėmis šalimis, į planą įtraukta jungtis „Great Sea Interconnector“ – energetikos infrastruktūros projektas, kuriuo siekiama sujungti Kipro ir Graikijos, o vėliau ir Izraelio elektros tinklus;

(29) kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą neįtraukta jokių priemonių;

(30) plane pateikiama Kipro viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, apžvalga. Kalbant apie bendrą teisingos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 nustatytus klimato srities tikslus, į planą įtraukti 21,6 mlrd. EUR vertės viešųjų ir privačiųjų investicijų poreikiai, kaip nustatyta Kipro nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane, kad būtų pasiekti nauji išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslai, padidintas energijos vartojimo efektyvumas valstybinėse ligoninėse ir sukurta nauja e. viešųjų pirkimų sistema. Kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, į planą įtrauktos investicijos, reikalingos sveikatos priežiūros sistemai gerinti, pavyzdžiui, nacionalinės e. sveikatos institucijos kuriamas bendras elektroninių bylų duomenų bankas. Kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtraukti investicijų poreikiai siekiant išplėsti ir atnaujinti esamus infrastruktūros vienetus, bendrai finansuoti bendrus Europos mokslinių tyrimų ir plėtros projektus ir finansuoti nacionalinius gynybos srities mokslinių tyrimų ir plėtros projektus.

Komisijos vertinimo išvada

Apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Kipro planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus;

BENDRA TARYBOS IŠVADA

(31) Taryba palankiai vertina Kipro vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą ir mano, kad jo visapusiškas įgyvendinimas padėtų užtikrinti patikimus viešuosius finansus ir remti valstybės skolos tvarumą, taip pat tvarų ir integracinį augimą;

(32) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą plano vertinimą. Tačiau Taryba prašo Komisijos pateikti būsimų planų vertinimą atskirame dokumente, o ne Komisijos rekomendacijose dėl Tarybos rekomendacijų;

(33) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos atliktą grynųjų išlaidų plano vertinimą ir pagrindines plane pateiktas makroekonomines prielaidas, be kita ko, susijusias su išankstinėmis Komisijos gairėmis, taip pat į plano grynųjų išlaidų plano poveikį valdžios sektoriaus deficitui ir skolai. Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos vertinimą, kad makroekonominės ir fiskalinės prielaidos, nors kai kuriais atvejais skiriasi nuo Komisijos prielaidų, be kita ko, siekiant atsižvelgti į atnaujintus makroekonominius ir fiskalinius duomenis, iš esmės yra tinkamai pagrįstos ir paremtos patikimais ekonominiais argumentais. Taryba atkreipia dėmesį į plano plačią fiskalinę strategiją ir perspektyvai kylančią riziką, kuri galėtų turėti įtakos makroekonominio scenarijaus realizavimui ir pagrindinėms prielaidoms bei plano grynųjų išlaidų plano įgyvendinimui. Taryba taip pat pažymi, kad geopolitinė rizika gali daryti spaudimą gynybos išlaidoms;

(34) Taryba tikisi, kad Kipras bus pasirengęs prireikus pakoreguoti savo fiskalinę strategiją, kad užtikrintų savo grynųjų išlaidų plano įgyvendinimą. Taryba yra pasiryžusi atidžiai stebėti ekonominius ir fiskalinius pokyčius, įskaitant pokyčius, kuriais grindžiamas plano scenarijus;

(35) Taryba mano, kad būtina laiku iki kito fiskalinės priežiūros etapo surengti tolesnes diskusijas siekiant bendro sutarimo dėl bendrų grynųjų išlaidų augimo tempų poveikio metinei priežiūrai;

(36) Taryba atkreipia dėmesį į Komisijos pateiktą reformų ir investicijų poreikių bei ketinimų, kuriais reaguojama į pagrindinius Europos semestro kontekste nustatytus iššūkius, aprašymą ir pabrėžia, kad svarbu užtikrinti tokių reformų ir investicijų įgyvendinimą. Remdamasi Komisijos pateiktomis ataskaitomis Taryba įvertins tokias reformas bei investicijas ir stebės jų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(37) Taryba laukia Kipro parengtų metinių pažangos ataskaitų, kuriose visų pirma pateikiama informacija apie pažangą įgyvendinant Tarybos nustatytą grynųjų išlaidų planą ir platesnio masto reformų bei investicijų įgyvendinimą Europos semestro kontekste;

(38) pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Kiprui turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą,

REKOMENDUOJA KIPRUI:

1. užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Priimta Briuselyje 2025 m. sausio 21 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. DOMAŃSKI

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas
(metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)

Kipras

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	metinis	6,0	5,0	5,4	4,3
	bendras (*)	8,9	14,3	20,5	25,7

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus. Bendras augimo tempas naudojamas atliekant metinę *ex post*atitikties stebėseną kontrolės sąskaitoje.